

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 4Obdo/12/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7121210635
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lenka Praženková
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7121210635.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Praženkovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej, v spore žalobcu: HASSO SLOVENSKO spol. s r.o., Hlavná 45, Košice, IČO: 31 668 534, právne zastúpeného Advokátska kancelária Bröstl & Čentík s.r.o., Rázusova 1, Košice, proti žalovanému: polpet s.r.o., Slovenskej jednoty 8, Košice, IČO: 48 070 581, právne zastúpeného ILLEŠ, advokátska kancelária s.r.o., Floriánska 19, Košice, IČO: 52 082 881, o určenie neplatnosti výpovede, konajúc o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/99/2023-271 zo dňa 21. novembra 2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovanému p r i z n á v a voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

Konanie na súde prvej inštancie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 30Cb/91/2021-168 zo dňa 25. januára 2023 zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd určil, že výpoveď žalovaného zo dňa 23. apríla 2021, ktorou žalovaný prejavil vôľu vypovedať zmluvu o zriadení vecného bremena (uzavretou medzi žalobcom a právnyimi predchodcami žalovaného), je neplatná.

2. Žalovaný nárok posúdil podľa ustanovení § 1 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej aj len „ObZ“ alebo „Obchodný zákonník“), upravujúceho pôsobnosť Obchodného zákonníka, § 261 ods. 9 upravujúceho pôsobnosť Obchodného a Občianskeho zákonníka a zmlúv upravených iba v Občianskom zákonníku, podľa ustanovenia § 559 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“), upravujúceho zánik dlhu splnením riadne a včas, podľa ustanovenia § 567 ods. 2 OZ, upravujúceho splnenie dlhu plnením prostredníctvom peňažného ústavu, podľa ustanovenia § 151n ods. 1 a 2 OZ, upravujúceho vecné bremená, podľa ustanovenia § 151p OZ, upravujúceho zánik vecného bremena, podľa ustanovení § 43 a nasl., § 46 a nasl., § 37 až § 39 OZ, upravujúcich predchádzanie sporov zo zmlúv, písomnú formu zmlúv a náležitosti právnych úkonov a ich neplatnosť, podľa ustanovenia § 137 ods. 1 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), upravujúceho obsah určovacej žaloby a naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca nedodržel čl. II zmluvy tým, že do 15. januára 2021 neuhradil odplatu za užívanie vecného bremena riadne a včas, t.j. v sume 199,16 eura, žalovaný v súlade s uzavretou zmluvou vypovedal žalobcovi zmluvu, a túto výpoveď zmluvy súd prvej inštancie považoval za platnú a účinnú.

3. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí konštatoval, že žalovaný postupoval v súlade s uzavretou zmluvou, zdôvodnil výpoveď tým, že k 16. januáru 2021sa žalobca dostal do omeškania s úhradou

odplatu, odplatu žalobca uhradil až 18. januára 2021, aj to len čiastočne vo výške 144,00 eur. Žalovanému preto vzniklo právo vypovedať zmluvu od prvého dňa prvého mesiaca nasledujúceho štvrťroka, v danom prípade od 1. apríla 2021 za porušenie zmluvy zo strany žalobcu, ktorému došlo v mesiacoch január až marec 2021. Súd prvej inštancie zároveň uviedol, že úhrada v mesiaci apríl 2021 nemohla konvalidovať porušenie podmienok zmluvy zo strany žalobcu v predchádzajúcom kalendárnom štvrťroku, a to s poukazom na znenie zmluvy, ktoré jednoznačne delilo úseky úhrad za užívanie vecného bremena a tieto spojilo s právom vypovedať zmluvu od prvého dňa nasledujúceho kalendárneho štvrťroka. Žalovaný listom zo dňa 23. apríla 2021 aj zmluvu preto platne vypovedal. V danom prípade už na platnosť výpovede nemalo vplyv to, že k uvedenému dátumu, žalobca uhradil sumu 432,- eur (v dňoch 18. januára 2021 sumu 144,- eur, dňa 4. marca 2021 sumu 144,- eur a dňa 13. apríla 2021 sumu 144,- eur, teda celkom 432,- eur) čo mal žalobca podľa zmluvy čl. II uhradiť v dňoch 15. januára 2021 sumu 199,16 eura a dňa 15. apríla 2021 sumu 199,16 eura.

4. Súd prvej inštancie zároveň uviedol, že mal za preukázané, že za obdobie roka 2021 nedošlo medzi stranami sporu k uzavretiu osobitnej (modifikovanej) dohody o výške a splatnosti odplaty za užívanie vecného bremena, tak ako v rokoch 2018, 2019, 2020. Žalobca predložil v prejednávanej spore dohodu o platbách zmluvy o zriadení vecného bremena pre rok 2020. Tvrdenia žalovaného o neuzavretí tejto dohody, nemajú žiadny vplyv na rozhodnutie vo veci samej z dôvodu, že sporným obdobím v danom prípade je rok 2021. Súd prvej inštancie za preukázané zároveň ustálil, že za rok 2020 žalovaný akceptoval vykonané úhrady odplaty zo strany žalobcu, pretože žalovaný uvedené tvrdenie preukázal aj kontrolnými výkazmi DPH.

Konanie na odvolacom súde

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal včas odvolanie žalobca, o ktorom Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozhodol tak, že odvolaniu žalobcu nie je možné priznať úspech, keď rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 ods. 1 CSP.

6. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol, keď mal za preukázané, že nedodržanie čl. II predmetnej zmluvy zo strany žalobcu tým, že do 15. januára 2021 neuhradil platbu za užívanie vecného bremena riadne a včas, t.j. v sume 199,16 eura, a preto výpoveď predmetnej zmluvy zo strany žalovaného je platná a účinná. Ku dňu 16. januára 2021 sa teda žalobca dostal do omeškania s úhradou 199,16 eura a odplatu za predmetné vecné bremeno uhradil až 18. januára 2021, aj to len čiastočne vo výške 144,- eur, a preto žalovanému vzniklo právo vypovedať predmetnú zmluvu.

7. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie a považoval za nedôvodné tvrdenie žalobcu o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia z dôvodu uvedenia § 1 ods. 1 ObZ v spojení s § 261 ods. 9 ObZ bez toho, aby súd prvej inštancie predmetné ustanovenia zákona aplikoval na zistený skutkový stav a zároveň k tvrdenia žalobcu o nesprávnej aplikácii predmetných ustanovení.

8. Odvolací súd vychádzajúc z obsahu spisu, zo zhodných vyjadrení strán sporu uviedol, že medzi stranami sporu bolo nesporné uzavretie zmluvy o zriadení vecného bremena medzi pôvodnými povinnými z vecného bremena - fyzickými osobami a žalobcom ako oprávneným z vecného bremena a zároveň to, že žalovaný bol právnym nástupcom predmetných fyzických osôb. Odvolací súd uviedol, že z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie je zrejmé, že napriek uvedeniu predmetných ustanovení Obchodného zákonníka upravujúcich právne vzťahy medzi podnikateľmi, vec správne právne posúdil podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Odvolací súd preto dospel k záveru, že uvedenie predmetných ustanovení Obchodného zákonníka bez bližšieho zdôvodnenia nespôsobuje taký nedostatok napadnutého rozhodnutia, ktorý by spôsobil nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia.

9. Odvolací súd k tvrdeniu žalobcu, že absencia právneho posúdenia podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu prvej inštancie bola takou závažnou procesnou vadou, ktorá spôsobila odňatie procesných práv žalobcu v takej miere, že došlo k porušeniu práv žalobcu na spravodlivý proces udáva, že ani toto tvrdenie žalobcu nie je dôvodné, a k uvedenému ďalej uviedol, že z obsahu spisu zistil, že obe strany sporu v jednotlivých vyjadreniach jasne uviedli, ktoré skutkové tvrdenia považujú za sporné a ktoré skutkové tvrdenia považujú za nesporné, obe strany sporu riadne využívali prostriedky procesného útoku

a procesnej obrany, pričom súd prvej inštancie vykonal dokazovanie výlučne na základe návrhov oboch strán sporu.

10. Poukázal na rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít, podľa ktorej porušenie § 181 ods. 2 CSP žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy. Striktné nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania. Existencia tejto vady sama osebe však nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania (uznesenie najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obdo/92/2018 zo dňa 20. novembra 2019).

11. Odvolací súd uviedol, že materiálne nazeranie na spravodlivé súdne konanie, v rámci ktorého ani prípadné formálne procesné pochybenie súdu prvej inštancie v civilnom sporovom konaní, nevyhnutne nemusí vždy viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia odvolacím súdom. Potrebu materiálneho (nie prísne formálneho) ponímania a vyhodnocovania súdneho procesu v rovine možného porušenia ústavných práv strán sporu, vrátane práva na prístup k súdu, na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1, 4, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR), zdôrazňuje vo svojich rozhodnutiach aj Ústavný súd Slovenskej republiky (IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 37/2012).

12. Odvolací súd preto dospel k záveru, že absencia predbežného právneho posúdenia zo strany súdu prvej inštancie nebola takým závažným pochybením v procesnom postupe súdu prvej inštancie, ktorým by došlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom.

13. K tvrdeniu žalobcu, že súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí nesprávne konštatoval nespornosť dohody o platbách za rok 2020 odvolací súd uviedol, že toto tvrdenie žalobcu nie je dôvodné, pretože nezodpovedá obsahu uvedenej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd konštatoval, že z obsahu spisu je zrejmé, že strany sporu doložili do spisu dohody o platbách zmluvy o zriadení vecného bremena pre rok 2018 až 2020 a tieto skutočnosti medzi stranami neboli sporné, a teda súd prvej inštancie správne konštatoval nespornosť doloženia predmetných dohôd stranami sporu do spisu.

14. Vo vzťahu k namietanej nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd uviedol, že skutočnosť, že sa odvolateľ nestotožňuje s názorom súdu a jeho odôvodnenie považuje za nedostatočné, nezakladá automaticky nepreskúmateľnosť rozhodnutia a existenciu vady v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP, preto odvolací súd nepovažoval tento odvolací dôvod za naplnený.

15. Uviedol, že v konaní bolo zo strany žalobcu sporné iba to, či medzi stranami sporu došlo k uzavretiu dohody o platbách pre rok 2020.

16. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vec správne právne posúdil a vo veci rozhodol správne, keď uzavrel, že v spore bolo preukázané nedodržanie čl. II predmetnej zmluvy zo strany žalobcu tým, že do 15. januára 2021 žalobca neuhradil platbu za užívanie vecného bremena riadne a včas, t.j. v sume 199,16 eura a tým k 16. januáru 2021 sa žalobca dostal do omeškania s úhradou 199,16 eura, pretože odplatu za predmetné vecné bremeno žalobca uhradil až 18. januára 2021, aj to len čiastočne vo výške 144,- eur a žalovanému preto vzniklo právo vypovedať predmetnú zmluvu a z uvedených dôvodov je predmetná výpoveď platná a účinná.

Dovolanie žalobcu

17. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalobca zastúpený advokátom (ďalej aj „dovolateľ“). Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej „najvyšší súd“) dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil vadou podľa ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 150/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

18. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v odôvodnení dovolania uviedol, že porušenie práva na spravodlivý proces vzhladol v skutočnosti, že odvolací súd

- a) postupoval v rozpore s ustanovením § 382 CSP,
- b) opomenul sa vysporiadať s ťažiskovou argumentáciou žalobcu obsiahnutou v ním podanom odvolaní proti rozsudku prvej inštancie,
- c) odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je čo do zisteného skutkového stavu v príkrom rozpore s obsahom spisu pokiaľ ide o zásadné skutočnosti pre meritórne rozhodnutie tohto sporu, pričom tieto pochybenia odvolacieho súdu sú podľa dovolateľa takej intenzity a rozsahu, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

19. K dovolacej námietke týkajúcej sa postupu odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 382 CSP, dovolateľ uviedol, že počas prvoinštančného konania vznikol spor o výklad čl. II zmluvy vo vzťahu k dojednaniu práva žalovaného vypovedať zmluvu. Žalovaný interpretoval predmetné ustanovenie tak, že od prvého dňa prvého mesiaca nasledujúceho štvrťroka po omeškaní žalobcu s plátbou, ešte len vzniká právo vypovedať zmluvu, teda ak sa žalobca dostane do omeškania so zaplatením odplaty tak, žalovaný vypovedať zmluvu nemôže skôr ako uplynie príslušný kalendárny štvrťrok, v ktorom k omeškaniu došlo. Súd prvej inštancie si túto argumentáciu osvojil. Následne žalovaný v priebehu konania menil ním prezentovaný výklad predmetného ustanovenia zmluvy a to tak, že slovné spojenie „od prvého dňa mesiaca nasledujúceho štvrťroka“ malo vyjadrovať moment vzniku práva žalovaného podať výpoveď. Tento výklad si osvojil aj súd prvej inštancie, nehladiac na to, že žalovaný tým popiera obsah vlastnej výpovede zmluvy, ako aj vlastné správanie sa žalovaného po jej realizovaní. Odvolací súd pristúpil k aplikácii ustanovenia § 36 Občianskeho zákonníka, napriek tomu, že súd prvej inštancie ho neaplikoval a ani jedna zo strán konania ním neargumentovala. Uviedol, že odvolací súd explicitne neuviedol v rozhodnutí jeho aplikáciu, avšak z obsahu je zrejmé, že aplikoval zákonné ustanovenie o rozvázovacej podmienke, keď v bode 50. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že v predmetnej zmluve si zmluvné strany upravili rozvázovaciu podmienku.

20. K dovolacej námietke nevysporiadania sa so zásadnou právnou otázkou uviedol, že žalobca v priebehu sporu opakovane argumentoval tým, že dôvod výpovede musí byť daný aj v čase realizácie tohto právneho úkonu, o to viac, pokiaľ ide o sankčný a zabezpečovací charakter. Argumentoval, že súd prvej inštancie ako ani odvolací súd sa s touto právnou otázkou nevysporiadal.

21. K záverom odvolacieho súdu o údajnej nespornosti dohody o plátbách pre rok 2020 uviedol, že od zahájenia sporu bolo medzi stranami rozporné, či zmluva bola platne a účinne zmenená pokiaľ ide o výšku odplaty za vecné bremeno za rok 2020. Poukázal, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že strany sporu doložili do spisu aj dohody o plátbách zmluvy o zriadení vecného bremena pre rok 2018, 2019, 2020; tieto skutočnosti neboli medzi stranami sporné. Uviedol, že v odvolaní namietal, že zo spisu je nesporné, že žalobca predložil žalovanému návrh na uzavretie dohody o plátbách za rok 2020 zo dňa 18. decembra 2020, vo vyjadrení k žalobe, ako aj duplike, žalovaný tvrdil a preukazoval, že má iba návrh podpísaný žalobcom a takto ho aj predložil do spisu. Až na pojednávaní konanom dňa 9. novembra 2022 žalovaný predložil návrh dohody o plátbách pre rok 2020 už aj s jeho podpisom, a to s tým vysvetlením, že žalovaný si neskôr spomenul, že návrh síce podpísal, založil si ho do účtovníctva a zabudol na to, pričom teraz ho našiel, resp. si naň spomenul. Žalovaný teda návrh nikdy neakceptoval, a teda prijatie návrhu nikdy nedoručil žalobcovi, čo uviedol samotný žalovaný v rámci jeho výsluchu. Uvedené potvrdil samotný žalovaný aj na pojednávaní dňa 9. novembra 2022, a súčasne jeho právny zástupca dňa 25. januára 2022 potvrdil, že návrh dohody o plátbách pre rok 2020 po jeho údajnom podpise nikdy nedoručil žalobcovi. Preto nemohlo dôjsť k platnému a účinnému prijatiu návrhu zo strany žalovaného, a preto neexistuje žiadna písomná dohoda o plátbách za rok 2020. S ohľadom na toto neprijatie návrhu žalovaným, žalobca od počiatku argumentoval tým, že osobitná dohoda o odplate za vecné bremeno pre obdobie roka 2020 neexistovala, a preto pokiaľ ide o odplatu za vecné bremeno v roku 2020, právne vzťahy medzi stranami sa riadili zmluvou v jej pôvodnom znení. Uviedol, že odvolací súd k tejto argumentácii žalobcu uviedol, že súd prvej inštancie konštatoval, že strany sporu doložili do spisu aj dohody o plátbách zmluvy o zriadení vecného bremena aj pre rok 2020 a toto nebolo sporné. Odhliadnuc od faktu, že súd nekonštatuje nespornosť skutočnosti predloženia listinných dôkazov stranami, ale nespornosť stranami tvrdným a preukazovaných skutočností aj samotné konštatovanie o tom, že v konaní je nesporné doloženie do spisu dohody o plátbách pre rok 2020 prejedukuje právne posúdenie skutkového stavu tak, že takáto dohoda skutočne existuje a je obsahom spisu. Takéto posúdenie v sebe nezahŕňa právne posúdenie listiny (návrhom) predloženej žalovaným. Žalovaný do spisu predložil iba návrh dohody pre rok 2020, najprv nepodpísaný, neskôr na pojednávaní zmenil tieto

skutkové tvrdenia a predložil ním podpísanú verziu dohody, pričom sám tvrdil, že nikdy nebola doručená, resp. oznámená.

22. Dovolateľ argumentoval, že záver súdu prvej inštancie, aprobovaný aj odvolacím súdom, podľa ktorého strany sporu doložili do spisu dohodu o platbách pre rok 2020 popiera obsah spisu, vrátane tvrdení oboch strán. Otázka rešpektovania procesných princípov pri zisťovaní skutkového stavu je otázkou právnou a ako taká môže byť prezentovaná aj najvyšším súdom v podanom dovolaní podľa Civilného sporového poriadku.

23. Vo vzťahu k uvedenému uviedol, že nemá objektívnu možnosť sa z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dozvedieť, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení už uvedených zásadných argumentov a dôkazov o neexistencii písomnej dohody o platbách pre rok 2020. Je zrejmé, že predložený bol iba návrh, avšak písomná dohoda o platbách pre rok 2020 nikdy uzavretá nebola.

24. Ďalej namietal, že odvolací súd ako ani súd prvej inštancie neprihliadli na absolútnu neplatnosť zmeny zmluvy vo forme dohody o platbách. Uviedol, že pre riadne uzavretie zmluvy o zriadení vecného bremena je zákonom stanovená prísne formálna písomná forma. Konkludentný prejav vôle sa nepovažuje za prijatie návrhu v prípade, keď sa na platnosť zmluvy vyžaduje písomná forma, v takom prípade je podľa § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka potrebné návrh prijať písomnou formou. Dovolateľ je názoru, že záver odvolacieho súdu uvedený v bode 47. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia uviedol, že by bolo v rozpore so zásadou spravodlivosti, ak by sa žalobca účinne dovolal neplatnosti dohody o odplatách pre rok 2020, keď sám žalobca svojou činnosťou, ako v predchádzajúcich rokoch (čo bolo bežnou obchodnou zvyklosťou strán sporu) spôsobil tento stav. Tento záver odvolacieho súdu považuje dovolateľ za nepreskúmateľný a arbitrárny. Uviedol, že sám odvolací súd zistil skutkový stav taký, že žalobca adresoval žalovanému návrh, pretože mienil platne, t.j. v zákonom stanovenej forme, uzatvoriť so žalovaným dodatok k zmluve vo forme dohody o platbách pre rok 2020. Argumentoval, že mu nie je zrejmé, čo viac mal žalobca urobiť pre uzatvorenie takejto zmeny zmluvy v zákonom predpísanej forme. Má za to, že z uvedených argumentov, z ktorých vyplýva zmarenie uzatvorenia takejto dohody pre rok 2020 nie žalobcom, ale samotným žalovaným, sa odvolací súd vôbec nevysporiadal a opomenul ich bez akéhokoľvek zdôvodnenia.

25. Záverom dovolateľ poukázal, že s plnením povinností zo zmluvy bol už v roku 2019 žalovaný ako osoba povinná z vecného bremena, a teda bol oprávnený svoje plnenie odoprieť až do doby, kedy by mu bolo znovu poskytnuté vzájomné plnenie v súlade s § 560 Občianskeho zákonníka. Z tohto dôvodu sa žalobca nemohol dostať do omeškania s platbami odplaty za vecné bremeno tak ako tvrdí žalovaný, keďže v danom období bol práve samotný žalovaný dlhodobo v omeškaní s plnením svojich povinností podľa zmluvy. Namietal, že sa nižšie súdy nevysporiadali s touto argumentáciou.

26. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) a písm. c) CSP uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená a ktorú naformuloval nasledovne: „Má zmluvná strana právo vypovedať zmluvu aj v čase, kedy už neexistuje porušenie zmluvnej povinnosti, ktoré má byť zmluvným dôvodom pre vypovedanie zmluvy (porušenie bolo medzi časom napravené)?; a otázky, ktorá bola podľa dovolateľa vyriešená rozdielne: „Má súd právomoc neprihliadnuť na nedostatok formy právneho úkonu, ktorý má zo zákona obligatórne písomnú formu, avšak v takej forme nebol urobený a s poukazom na zásadu spravodlivosti na základe svojej úvahy neuplatniť na zistený stav kogentnú právnu normu § 40 ods. 1 a 2, § 46 ods. 1 a § 151o Občianskeho zákonníka, a považovať aj takýto právny úkon za platný?“

27. Žalobca v dovolaní uviedol, že pre zrejmu nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu a nevysporiadanie sa s touto otázkou, nie je možné jednoznačne vyvodiť záver, že sa odvolací súd s touto otázkou vysporiadal, avšak zo samotného rozhodnutia odvolacieho súdu implicitne vyplýva, že ak sa touto otázkou odvolací súd zaoberal, vyriešil ju tak, že zmluvná strana má právo vypovedať zmluvu aj v čase, keď už neexistuje porušenie zmluvnej povinnosti druhou zmluvnou stranou, ktoré má byť zmluvným dôvodom pre vypovedanie zmluvy, pretože toto porušenie bolo medzičasom napravené. Podľa dovolateľa je toto právne posúdenie nesprávne, pretože dôvod výpovede musí byť daný (musí existovať) aj v čase realizácie tohto právneho úkonu.

28. Poukázal pritom na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/251/2016, zo dňa 14. júla 2017, v ktorom súd uviedol, že skutkové dôvody výpovede by mali byť dané a musia byť dané v čase dania výpovede. Uvedené podľa dovolateľa platí o to viac, že v tomto prípade ide o výpoveď, ktorá má sankčný a zabezpečovací charakter, teda jej cieľom je zabezpečiť plnenie povinnosti druhou zmluvou stranou. Nejde teda o výpoveď, ktorá by mohla byť podaná bez uvedenia dôvodu, resp. bez splnenia podmienky, ktorá má povahu porušenia povinnosti druhou zmluvou stranou.

29. V tejto súvislosti tiež poukázal na názor Ústavného súdu SR, podľa ktorého pri posudzovaní trvania práva na odstúpenie od zmluvy pre omeškanie dlžníka so zaplatením kúpnej ceny je potrebné vychádzať zo zmyslu a účelu inštitútu odstúpenia od zmluvy, ktorým je zabezpečiť zaplatenie kúpnej ceny a nemožno ho považovať za sankciu za jej zaplatenie po dojednanej lehote. Právo predávajúceho na odstúpenie od kúpnej zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny v dohodnutej lehote preto zaniká v momente, keď kupujúci uhradí predávajúcemu celú dohodnutú kúpnu cenu, a to aj v prípade, ak ju uhradí po uplynutí dohodnutej lehoty splatnosti, avšak v čase, keď ešte predávajúci od kúpnej zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny odstúpil. Podľa dovolateľa, je v rozpore s účelom a zmyslom inštitútu takejto sankčnej a zabezpečovacej výpovede alebo odstúpenia od zmluvy, pokiaľ druhá zmluvná strana odstúpi od zmluvy aj v čase, kedy je už takto zabezpečená povinnosť druhou stranou riadne splnená.

30. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd nie je oprávnený neaplikovať kogentnú právnu normu § 40 ods. 1 a 2, § 46 ods. 1 a § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že podľa judikatúry Ústavného súdu SR, požiadavky na písomnú formu právneho úkonu nie sú samoúčelné. Pri posudzovaní platnosti právneho úkonu s ohľadom na splnenie právnu normou stanovenej písomnej formy musí byť zohľadnený aj účel tejto normy. Ústavný súd SR už posudzoval takú interpretáciu zo strany všeobecných súdov, ktorá spochybňovala kogentné zákonné ustanovenia normujúce obligatórne písomnú formu právneho úkonu a vyjadril názor, že takáto interpretácia je ústavne nekonformná, pretože jednoznačné znenie tohto normatívneho textu vylučuje takú interpretáciu, ktorou by malo dôjsť k popretiu jeho účelu a zmyslu.

31. V dovolacej argumentácii tiež poukázal na rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR č. 39/1998 v zmysle ktorého základným atribútom absolútnej neplatnosti je to, že nastáva ex lege a na právny úkon sa hľadí, ako keby nebol urobený bez ohľadu na to, či sa neplatnosti niekto dovoľá alebo nie; na absolútnu neplatnosť prihliada súd ex offio a nemožno ju konvalidovať.

32. Podľa názoru žalobcu je s poukazom dovolaciu argumentáciu nesprávne také právne posúdenie veci odvolacím súdom, kedy odvolací súd neaplikoval uvedené kogentné právne normy, čím poprel zmysel a účel týchto právnych noriem, rovnako ako aj dôsledky absolútnej neplatnosti právneho úkonu ustálené v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a s poukazom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie odvolaciemu súdu.

33. Dovolateľ tiež v súlade s § 444 ods. 2 CSP navrhol, aby dovolací súd odložil právoplatnosť napadnutého rozsudku, pričom dôvodov osobitného zreteľa vzhliadol v skutočnosti, že bez práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu zo zmluvy mu hrozí výrazné ovplyvnenie podnikateľskej činnosti a jeho nájomcov v nehnuteľnosti, v prospech ktorej bolo vecné bremeno predmetnou zmluvou zriadené. Poukázal na charakter nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu a na významne komplikované vzťahy medzi stranami sporu a na potrebu dočasne upraviť pomery strán sporu tak, aby mal žalobca zachovaný prístup k oprávneným nehnuteľnostiam, ktorých je vlastníkom a ktoré slúžia na podnikateľské účely.

Vyjadrenie žalovaného k dovolaniu

34. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že žalobca v dovolaní pokračuje v argumentácii týkajúcej sa skutkového stavu, ktorú už v totožnom rozsahu predniesol v konaní pred súdom prvej inštancie ako aj v odvolacom konaní. Uviedol, že dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení. Má za to, že odvolací súd sa neodchýlil od skutkových zistení uvedených v rozhodnutí súdu prvej inštancie, práve naopak, tieto rozvinul ako reakciu na argumentáciu prednesenú žalobcom v odvolaní. Vo vzťahu k dovolacej argumentácii uviedol, že z dovolania nevyplýva, že by žalobca namietal procesné nedostatky v dokazovaní.

35. Vo vzťahu k tvrdenej zmätočnosti napadnutého rozhodnutia, ktorá mala podľa dovolateľa spočívať v objektívnej nemožnosti dozvedieť sa z rozhodnutia, akými úvahami sa súd spravoval pri hodnotení zásadných argumentov a dôkazov o neexistencii písomnej dohody, žalovaný uviedol, že tento argument už žalobca uviedol v odvolaní a táto argumentácia bola dovolaciemu súdu známa a odkazuje na ňu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Teda s uvedenou argumentáciou sa vysporiadal v odseku 46. a 47. napadnutého rozhodnutia, pričom poukázal na to, že to bol žalobca, ktorý so spätnou účinnosťou vždy za rok spätne doručoval žalovanému návrh dohody o platbách za užívanie vecného bremena za príslušný rok. Žalobca sa snaží tiež spochybňovať svoje vlastné konanie, ktoré od roku 2018 až do roku 2021 nebolo sporné. Má za to, že skutkové zistenia odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, vychádzajú z vykonaného dokazovania a najmä z nesporných skutkových zistení.

36. K právnej otázke uvedenej v dovolaní smerujúcej k nedostatku písomnej formy právneho úkonu uviedol, že v prvom rade formulovaná otázka je vyjadrením nesúhlasu so zisteným skutkovým stavom. Faktom je, že dohody o platbách boli tri roky za sebou uzatvárané spätne v písomnej podobe na návrh žalobcu. Zároveň argumentoval, že pre prípad, že by dovolací súd dospel názoru, že dohoda o platbách za užívanie vecného bremena nebola uzavretá platne z dôvodu nedostatku písomnej formy, uviedol, že žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 6. apríla 2023 poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Sžr/4/2017 zo dňa 1. marca 2018, z ktorého vyplýva, že okrem písomnej formy ustanovenie § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka neustanovuje pre vznik vecného bremena ďalšie podstatné náležitosti pre tento typ zmluvy, preto je vecou zmluvných strán akým právnym úkonom upravia vzájomné práva a povinnosti. Náležitosti zmluvy tak vyplývajú najmä z osobitných právnych predpisov, akým je najmä katastrálny zákon. Poukázal tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2218/2009 v zmysle ktorého z povahy vecných bremien vyplýva, že podstatnou náležitosťou je dohoda o obsahu vecného bremena. Z ustanovenia § 151o Občianskeho zákonníka nevyplýva, že podstatnou náležitosťou zmluvy o zriadení vecného bremena bola otázka odplatnosti. Je nesporné, že zmluva o zriadení vecného bremena z roku 1997 spĺňala všetky hmotnoprávne náležitosti, na základe čoho bol následne povolený vklad vecného bremena v prospech žalobcu. Súčasťou tejto zmluvy bola aj otázka odplaty. Táto zmluva neobsahovala dohodu zmluvných strán o písomnej forme vo vzťahu k akýmkoľvek zmenám a dodatkom k tejto zmluve. Možno z toho preto vyvodiť, že priamo zo zákona sa písomná forma vzťahovala na podstatné náležitosti zmluvy o vecnom bremene, kam nemožno zaradiť otázku odplaty.

37. Žalovaný tiež uviedol, že v prípade pripustenie možnosti, že mala byť zachovaná písomná forma, keďže otázka odplaty za vecné bremeno nepredstavuje podstatnú náležitosť zmluvy o vecnom bremene v zmysle § 151o Občianskeho zákonníka, je názoru, že v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka sa žalovaný nikdy nedovoľoval relatívnej neplatnosti dohôd o platbách pre nedodržanie písomnej formy. Vzhľadom na to, že otázka odplaty za vecné bremeno nepredstavuje podstatnú náležitosť zmluvy o zriadení vecného bremena s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Sžr/4/2017 zo dňa 1. marca 2018 je dovolanie na základe žalobcom položenej otázky neprípustné, keďže odvolací súd nerozhodol rozdielne od názoru, ktorý dovolací súd už vyslovil.

38. K dovolacej otázke smerujúcej k možnosti vypovedania zmluvy pre porušenie povinnosti v čase, kedy už k porušeniu nedochádzalo, žalovaný uviedol, že žalobca túto otázku odôvodňuje tým, že výpoveď zmluvy v zmysle § 582 Občianskeho zákonníka stotožňuje s odstúpením od zmluvy, čo podporuje právnu argumentáciu vzťahujúcu sa na odstúpenie od zmluvy. Poukázal na odlišnosť inštitútov odstúpenia od zmluvy a vypovedania zmluvy. Z obsahu zmluvy o zriadení vecného bremena z roku 1997 nepochybne vyplýva, že zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú. Rovnako sa zmluvné strany dohodli, že povinný z vecného bremena má právo vypovedať zmluvu od 1. dňa prvého mesiaca nasledujúceho štvrtroka v prípade omeškania s platbou nájomného.

39. Uviedol, že žalobcom prezentovaná argumentácia by znamenala, že žalovaný by sa zakaždým dostal do hmotnoprávnej situácie, kedy by buď porušil zmluvu alebo zákon. Ak by žalovaný vypovedal zmluvu ihneď potom, ako sa žalovaný dostal do omeškania, celkom zjavne by porušil zmluvne dohodnuté podmienky práva vypovedať zmluvu, ak žalobca dodatočne plnil počas toho, čo žalovanému vzniklo právo vypovedať zmluvu, tak žalovaný vlastne nemá žiaden nástroj, ako ukončiť zmluvný vzťah uzavretý na dobu neurčitú.

40. K tvrdeniu žalobcu o prekvapivom rozhodnutí odvolacieho súdu, žalovaný uviedol aj s poukazom na názor vyjadrený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/228/2019 zo dňa 28. októbra 2020, že o prekvapivé rozhodnutie nemôže ísť v prípade, ak odvolací súd nad rámec prvoinštančného rozhodnutia niečo podporne doplní pre zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. Ako vyplýva z odseku 26. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, odvolací súd uviedol, že z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie zreteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu zamietol. Následne odvolací súd reagoval na tvrdenia žalobcu uvedené v odvolaní a súčasne v jednotlivých bodoch v rámci reakcie na odvolaciu argumentáciu žalobcu predniesol svoju argumentáciu.

41. Žalovaný má teda za to, že odvolací súd sa neodchýlil od právneho posúdenia prezentovaného v rozhodnutí súdu prvej inštancie a zároveň argumentácia odvolacieho súdu predstavovala reakciu na tvrdenia žalobcu uvedené v odvolaní, a teda argumentácia odvolacieho súdu nepredstavuje prekvapivé rozhodnutie v zmysle § 382 CSP.

Dovolacia replika žalobcu

42. K návrhu žalovaného zamietnuť návrh žalobcu na odklad právoplatnosti z dôvodu neodkladného opatrenia nariadeného v konaní sp. zn. 39C/3/2020 zo dňa 26. februára 2020 žalobca uviedol, že je pravdou, že takéto neodkladné opatrenie je aktuálne vykonateľné, avšak žalovaný vyvíja opakované snahy o jeho zrušenie. Momentálne je v štádiu odvolacieho konania konanie o v poradí druhom návrhu žalovaného na zrušenie uvedeného neodkladného opatrenia.

43. Žalobca poukazuje na to, že jeho nehnuteľnosti, ku ktorej prístup vedie cez zaťažené nehnuteľnosti v zmysle zmluvy sú dlhodobo prenajaté tretím osobám, ktoré potrebujú pre riadne užívanie predmetu nájmu prístup cez tieto nehnuteľnosti. Práve z uvedených dôvodov bolo vydané neodkladné opatrenie.

44. K námietkam žalovaného týkajúcich sa skutkového stavu uvádzaného žalobcom v dovolaní, žalovaný sa mylí, pokiaľ naznačuje, že žalobca mimo rámca dovolania opakuje svoju argumentáciu ohľadom skutkového stavu. V dovolaní sa žalobca venoval výlučne iba v kontexte ním vymedzenej prípustnosti dovolania a dovolacích dôvodov. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí neuviedol žiadne svoje konkrétne skutkové zistenie vo vzťahu k otázke, či bola alebo nebola v konaní zistená existencia planej dohody o platbách za rok 2020. Absentuje vysporiadanie sa so skutočnosťou, že písomný návrh dohody pre rok 2020 žalovaný nikdy účinným spôsobom neakceptoval. Z uvedeného vyplýva, že k uzatvoreniu dohody o platbách pre rok 2020 nikdy nedošlo. Vo vzťahu k dôvodnosti žaloby je vysporiadanie sa s touto skutočnosťou kľúčové, pretože má priamy vplyv na otázku existencie omeškania na strane žalobcu s úhradou odplaty za vecné bremeno podľa zmluvy. Pokiaľ totiž neexistovala odchýlna dohoda o platbách pre rok 2020, mala sa uplatniť výška odplaty uvedená v zmluve a v tom prípade mal žalobca u žalovaného v súvislosti s platbami odplaty podľa zmluvy vysoký preplatok a dôvod výpovede zmluvy tvrdý žalovaným nikdy neexistoval. Napriek uvedenému odvolací súd uviedol, že v spise sa nachádza písomná dohoda o platbách pre rok 2020. Strany však nesporne tvrdili, že išlo iba o neakceptovaný návrh adresovaný žalovanému zo strany žalobcu. Žalobca je teda názoru, že sa nemožno stotožniť s názorom žalovaného, že skutkové zistenia odvolacieho súdu nie sú svojvoľné a vychádzajú z vykonaného dokazovania. Nie je pravdivým ani tvrdenie žalovaného, že z napadnutého rozsudku vyplýva prečo došlo k uzatvoreniu dohody o platbách. Odvolací súd iba v bode 47. napadnutého rozhodnutia uviedol svoj názor, avšak zároveň dodal, že odvolací súd opomenul skutočnosti uvádzané žalobcom v bode 25. až 46. dovolania.

45. K dovolacej otázke uviedol, že ju formuloval v súlade s kogentným zákonným ustanovením a ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu. Nejde o otázku skutkovú. Uviedol, že odvolací súd nevyslovil záver, že by bola medzi stranami platne a účinne uzatvorená dohoda o platbách pre rok 2020. Je názoru, že nižšie súdy vyriešili túto otázku rozdielne oproti žalobcom označenej ustálenej súdnej praxi odvolacieho súdu. Žalovaný dezinterpretuje názory najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutí sp. zn. 4Sžr/4/2017, ktoré účelovo vytrhol z kontextu. Je názoru, že najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí nevyslovil názor, že zmluvu o zriadení vecného bremena, ktorá má zo zákona obligatórne písomnú formu, bolo možné meniť v akýchkoľvek jej náležitostiach ústne alebo konkludentne. K zmene zmluvy o zriadení vecného bremena môže dôjsť iba písomne, a to platí pre celý text takejto zmluvy.

46. Ďalej žalobca uviedol, že názor žalovaného o relatívnej neplatnosti je nesprávny, nakoľko nedodržanie písomnej formy ustanovenej zákonom má za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu, čo platí tiež aj pre neplatnosť právneho úkonu, ktorým dochádza k zmene právneho úkonu. Poukázal na názor Ústavného súdu SR vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 86/2016 podľa ktorého v prípade, ak pôjde o nedostatok písomnej formy určenej zákonom, pôjde o absolútnu neplatnosť a v prípade nedostatku dohodnutej formy právneho úkonu pôjde o relatívnu neplatnosť. Preto je irelevantné tvrdenie žalovaného, podľa ktorého sa žalobca údajne nikdy nedomáhal relatívnej neplatnosti dohôd o platbách pre nedodržanie písomnej formy.

47. Vo vzťahu k judikatúre týkajúcej sa ustanovenia § 582 Občianskeho zákonníka, uviedol, že toto sporné ustanovenie vôbec neobsahuje dojednanie strán o práve žalovaného vypovedať zmluvu v súlade s § 582 Občianskeho zákonníka, ale v skutočnosti obsahuje osobitné dojednanie o práve žalovaného vypovedať zmluvu z dôvodu porušenia zmluvnej povinnosti žalobcu. Preto je pre daný prípad judikatúra uvádzaná žalovaným v čl. 5 jeho vyjadrenia neaplikovateľná.

48. Žalobca je názoru, že skutkové dôvody výpovede by mali byť dané a musia byť dané v čase dania výpovede, pokiaľ ide o výpoveď naviazanú na existenciu určitého skutkového dôvodu. Poukázal pri tom na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/251/2016 zo dňa 14. júna 2017.

49. K argumentácii žalovaného smerujúcej k dopĺňaniu argumentácii nad rámec súdu prvej inštancie, uviedol, že odvolací súd nedopíňal argumentáciu súdu prvej inštancie, ale naopak skonštatoval správnosť dôvodov, pre ktoré žalobu zamietol. Poukázal, že nie je možné, aby zmluva zanikla na základe naplnenia rozvázovacej podmienky spočívajúcej v omeškaní s platbou zo strany žalobcu a súčasne zanikla aj na základe právneho úkonu výpovede zo strany žalovaného uskutočneného na základe takéhoto omeškania. Zo strany odvolacieho súdu nejde o doplnenie názoru súdu prvej inštancie, ale o jeho popretie. Žalobca preto zotrváva na názore, že ide o prekvapivé rozhodnutie minimálne v tej časti, týkajúcej sa aplikácie § 36 Občianskeho zákonníka, resp. vo vzťahu k právnomu posúdeniu skutkového stavu tak, že zmluva mala zaniknúť na základe naplnenia rozvázovacej podmienky, ktorou malo byť omeškanie s platbou zo strany žalobcu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP

50. Dovolateľ založil prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP pre porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré vzhliadol v skutočnosti, že odvolací súd

a) postupoval v rozpore s ustanovením § 382 CSP,

b) opomenul sa vysporiadať s ťažiskovou argumentáciou žalobcu obsiahnutou v ním podanom odvolaní proti rozsudku prvej inštancie,

c) odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je čo do zisteného skutkového stavu v príkrom rozpore s obsahom spisu pokiaľ ide o zásadné skutočnosti pre meritórne rozhodnutie tohto sporu, pričom tieto pochybenia odvolacieho súdu sú podľa dovolateľa takej intenzity a rozsahu, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

51. Pre naplnenie prípustnosti dovolania dovolateľom vymedzeného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (vychádzajúc z obsahu dovolania) je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1) nesprávny procesný postup súdu, 2) tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, súčasne 3) intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

52. Dovolateľ v rámci tohto dôvodu namietol, že napadnutý rozsudok nespĺňa základné atribúty odôvodnenia rozsudku. Je prekvapivý, nakoľko vychádza z posúdenia, ktoré nikdy nebolo predmetom argumentácie jednej, či druhej strany sporu a žalovaný tak nemal možnosť sa ani proti týmto záverom brániť. Namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal a riadne nevysvetlil prečo pristúpil k aplikácii ustanovenia § 36 Občianskeho zákonníka, neprihliadol na absolútnu neplatnosť právneho úkonu pre nedostatok jeho predpísanej formy, taktiež riadne nezdôvodnil akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov o neexistencii písomnej dohody o platbách pre rok 2020, čoho dôsledkom je podľa dovolateľa nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Taktiež sa nevysporiadal so zásadnou právnou otázkou, či dôvod výpovede musí byť daný aj v čase realizácie tohto právneho úkonu.

53. Dovolací súd uvádza, že podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 26/94). Pod pojmom „nesprávny procesný postup“, ktorý odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP možno rozumieť aj absenciu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, jeho nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť, nepresvedčivosť, či svojvoľnosť (nielen uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky a tvrdenia strán zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom, viď napr. II. ÚS 419/2021), nezabezpečujúcu všetky atribúty a garancie spravodlivej súdnej ochrany. Nemožno totiž oddeľovať procesný postup súdu a rozhodnutie, ktoré je jeho sumárom a výsledkom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37 až 41). Konania pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011), preto odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09).

54. Dovolací súd posúdil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu komplexne aj s rozhodnutím súdu prvej inštancie (pretože ich treba vnímať ako jeden celok) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spĺňa všetky predpoklady pre zrozumiteľné a presvedčivé rozhodnutie odvolacieho súdu v zmysle vyššie uvedených zákonných požiadaviek.

55. Pokiaľ teda dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, tak dovolací súd zdôrazňuje, že ide o dôvody zmätočnosti, spočívajúce v procesných pochybeniach v procesnom postupe súdu/súdov, ktoré sa musia vyznačovať určitou intenzitou, mierou závažnosti, ktorú je potrebné taktiež odôvodniť (§ 431 CSP).

56. Dovolací súd uvádza, že dovolaním vytykanú vadu zmätočnosti v konaní súdov nižších súdov v danom prípade nezistil. Primárne je potrebné zdôrazniť, že dovolateľ v prevažujúcej podstate v dovolaní opakuje svoju totožnú argumentáciu predostretú v konaní pred súdmi nižších inštancií, s ktorou sa tieto v rozsahu relevantnom pre rozhodnutie vo veci zaoberali a dostatočne premietli do odôvodnení svojich rozsudkov. Dovolací súd len pripomína, že nie je treťou inštanciou, ktorá by sa mala resp. mohla opakovane zaoberať všetkými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré tvorili predmet konania, tvrdení strán, posudzovania a rozhodovania pred súdmi nižších inštancií.

57. Účelom dovolania ako výnimočného opravného prostriedku je v danom prípade podľa vymedzenia daného dovolaním (§ 440 CSP) identifikovať a napraviť zistené procesné pochybenia (vady zmätočnosti) najzávažnejšieho charakteru, dosahujúce až ústavnoprávny rozmer. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, že došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu skutočne došlo.

58. Vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, dovolací súd z tohto hľadiska preskúmal nielen rozhodnutie odvolacieho súdu, ale vzhľadom na jeho potvrdzujúci charakter aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže z hľadiska nimi uvádzaných dôvodov tvoria jeden celok. Podľa názoru odvolacieho súdu už súd prvej inštancie zreteľne vyjadril dôvody, pre ktoré nevyhovел žalobe voči žalovanému. Odvolací súd sa v pomerne rozsiahlom odôvodnení svojho rozhodnutia jednotlivito zaoberal s odvolacími námietkami žalobu. Ak by sa aj rozhodnutie javilo stručnejšie v niektorých konkrétnych reakciách odvolacieho súdu na námietky žalobcu, nemožno konštatovať, že by táto stručnosť dosiahla intenzitu porušenia práva na spravodlivý súdny proces, pretože ich formulácia je dostatočne zrozumiteľná, a to i v spojení s dôvodmi súdu prvej inštancie, na ktoré odvolací súd vo svojom odôvodnení poukazuje. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení

všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil, z akých dôvodov nevyslovil neplatnosť danej výpovede zo Zmluvy o zriadení vecného bremena. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia v súlade s ustanovením skonštatoval správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, aj správnosť jeho skutkových zistení a právnych záverov. K odvolacím námietkam žalobcu ešte doplnil ďalšie dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie potvrdil. Taktiež v dostatočnej miere uviedol, v čom spočíva podstata odvolacích námietok žalobcu a dostatočne sa s nimi skutkovo a právne vysporiadal. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, či zjavne neodôvodnené, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Súdny skutkovo ustálili, že právni predchodcovia žalovaného ako povinné osoby z vecného bremena uzavreli so žalobcom ako osobou oprávnenou z vecného bremena Zmluvu o zriadení vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu žalobcu ako vlastníka susediacej nehnuteľnosti s nehnuteľnosťou (v tom čase) právneho predchodcu (vo vlastníctve nehnuteľnosti) žalovaného cez podjazd, ktorý je súčasťou nehnuteľnosti žalovaného. Zároveň si v tejto zmluve o zriadení vecného bremena v čl. II dohodli možnosť jej zrušenia, a to výpoveďou k prvému dňu kalendárneho štvrtroka v prípade meškania žalobcu ako oprávneného z vecného bremena s platením dohodnutej odplaty za vecné bremeno. Následne uzavreli, že žalobca bol k 15. januáru 2021 i k 15. aprílu 2021 v omeškani s platením dohodnutej odplaty, pričom pre rok 2021 nebolo z dôkazov a tvrdení strán sporu zistené, že by došlo k úprave výšky pôvodne dohodnutej odplaty. Z tohto dôvodu konštatovali, že žalovaný bol oprávnený Zmluvu o zriadení vecného bremena vypovedať, a preto žalobu na určenie neplatnosti tejto výpovede zamietli.

59. K námietke dovolateľa o nedostatku odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia vo vzťahu k aplikácii § 36 Občianskeho zákonníka a k procesnému pochybeniu odvolacieho súdu spočívajúcom v tejto súvislosti s porušením § 382 CSP (podľa ktorého ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili), dovolací súd uvádza, že k uvedenej situácii v danom prípade nedošlo. Odvolací súd totiž svoje rozhodnutie nezaložil na aplikácii § 36 Občianskeho zákonníka, ktoré predtým v konaní nebolo použité, čo vyplýva z obsahu napadnutého rozhodnutia, a preto sa ani nemohol dopustiť porušenia § 382 CSP, ako ani nedostatočného odôvodnenia vo vzťahu k jeho aplikácii. Pokiaľ v bode 50. odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku odvolací súd uvádza vo všeobecnosti aké účinky má zriadenie vecného bremena na určitú dobu, pričom uvádza, že rovnaké účinky ako uplynutie doby má aj skutočnosť, ak vecné bremeno bolo podmienené rozvázovacou podmienkou, toto uvádza (popri iných dôvodoch) ako reakciu k odvolacej námietke žalobcu týkajúcej sa nedostatku oprávnenia žalovaného Zmluvu o zriadení vecného bremena vypovedať. Podľa odvolacieho súdu taká podmienka bola v Zmluve o zriadení vecného bremena upravená ako meškanie s platbou dohodnutej odplaty za vecné bremeno, a to vo výške 199,16 eura štvrtročne a na jej základe mohli osoby povinné z vecného bremena vypovedať zmluvu od 1. dňa prvého mesiaca nasledujúceho štvrtroka. Správnosť tohto záveru odvolacieho súdu (či išlo o podmienku, pri ktorej existencii mohol žalovaný Zmluvu o zriadení vecného bremena vypovedať) však dovolací súd (ktorý je podľa § 440 CSP viazaný dovolacími dôvodmi) nemôže preskúmať bez toho, aby uvedené dovolateľ namietol v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP s príslušnou právnou otázkou smerujúcou k nesprávosti tohto záveru, čo však dovolateľ v danom prípade neurobil. V tejto časti je preto dovolanie podané z dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nedôvodné a neprípustné.

60. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietol nepreskúmateľnosť záverov odvolacieho súdu o neprihliadnutí na absolútnu neplatnosť dohody o platbách pre rok 2020. Z obsahu odôvodnenia tohto dovolacieho dôvodu vyplýva, že v rámci neho dovolateľ namieta nesprávosť právneho záveru súdov nižšej inštancie o platnosti Dohody o odplatách za rok 2020, keď súdy neakceptovali argumentáciu žalobcu, že pre Zmluvu o zriadení vecného bremena je ustanovená písomná forma (§ 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka), pričom podľa § 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa takáto zmluva môže meniť iba písomne. Podľa žalobcu Dohoda o zmene výšky odplaty za vecné bremeno je vo svojej podstate zmenou Zmluvy o zriadení vecného bremena, a teda musí byť uzavretá v písomnej forme. Návrh uvedenej zmeny zmluvy pre rok 2020 žalovaný nepodpísal, teda sám zmaril jeho uzavretie. Záver odvolacieho súdu, že ak by prihliadol na absolútnu neplatnosť dohody o zmene Zmluvy o zriadení vecného bremena vo vzťahu k platbám za rok 2020, bolo by to v rozpore s princípom spravodlivosti, dovolateľ považuje za selektívny a jednostranný, ignorujúci všetky argumenty a dôkazy v prospech žalobcu. Potvrdil však pravdivosť záveru, že strany podpísali dohody o zmene

Zmluvy vo vzťahu k platbám za jednotlivé roky vždy spätne na návrh dohody zo strany žalobcu na konci príslušného roka.

61. Podľa dovolacieho súdu uvedená dovolacia argumentácia v rámci tohto dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP smeruje k ne/správnosti právneho záveru odvolacieho súdu o platnosti uzavretia Dohody o zmene odplaty za vecné bremeno pre rok 2020. Ako už bolo uvedené správnosť právneho záveru môže dovolací súd preskúmať len v rámci dôvodu podľa § 421 CSP a položenej právnej otázky smerujúcej k uvedenému právnenému záveru. Dovolateľ však v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP takúto právnu otázku nepoložil. Dovolací súd však môže v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP preskúmať, či odôvodnenie uvedeného záveru nie je tak nedostatočné, zmätočné, či nezrozumiteľné, že by naplnilo intenzitu takej vady zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva na spravodlivý súdny proces. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, z čoho vychádzal pri uvedenom závere, že prihliadol na skutočnosť akým spôsobom si strany sporu dohadovali v predchádzajúcich obdobiach (v roku 2018, 2019) zmenu odplaty, i že iniciátorom bol vždy žalobca, ktorý až v priebehu tohto súdneho konania uzavretie dohody pre rok 2020 spochybnil. Tieto dôvody nevykazujú znaky nedostatočnosti či nezrozumiteľnosti takej intenzity, ktorá by bola porušením práva na spravodlivý súdny proces. Zvyšná časť námietok dovolateľa v tejto súvislosti podaných smerovala v podstate k nesprávne zistenému skutkovému stavu a z neho vyplývajúcemu nesprávnenému právnenému posúdeniu vecí, k čomu dovolací súd uvádza, že v tejto časti dovolania nešlo o prípustné dovolacie dôvody. Dovoláním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

62. K ďalšej, s predchádzajúcou námietkou, súvisiacej námietke dovolateľa, že odvolací súd riadne nezdôvodnil akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov o neexistencii písomnej dohody o platbách pre rok 2020, čo podľa neho spôsobilo nepreskúmateľnosť daného rozhodnutia, dovolací súd uvádza, že odvolací súd v bode 46. a 47. sa uvedenému venoval i s poukazom na to, že neuzavretie danej zmluvy o zmene odplaty začal žalobca rozporovať až v rámci predmetného súdneho konania, pričom návrh dohody zaslal žalovanému až v decembri 2020 so spätným dátumom jej uzavretia 29. decembra 2019, pričom predtým v priebehu roka 2020 sám uhradil žalovanému mesačne 144,- eur, ktorú sumu navrhoval až v dohode o zmene odplaty predloženej v decembri 2020, ktorú žalovaný napokon podpísal. Rovnako žalobca postupoval aj v roku 2018 a v roku 2019. Odvolací súd pritom odkázal na dôkazy a vyjadrenia, z ktorých vychádzal. Podstatné pri rozhodovaní pre odvolací súd, v zhode so súdom prvej inštancie, bolo, či existovala dohoda o zmene odplaty za vecné bremeno pre rok 2021 (a nie pre rok 2020), pretože k výpovedi dohody došlo pre nezaplatenie odplaty za vecné bremeno v roku 2021. Nedá sa preto konštatovať, že by sa namietanými skutočnosťami odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal. Vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom sporovom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Zákonné ustanovenie § 191 CSP upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára (všeobecnému) súdu priestor pre ľubovoľné (svojoľné) hodnotenie dôkazov. Prípadná svojvoľnosť v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18.7.2022 sp. zn. 3Obdo/7/2022, by išlo o situáciu, ak hodnotenie dôkazov je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich (dôkazov, pozn.) pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery (I. ÚS 51/2020) alebo pokiaľ je odôvodnenie rozhodnutia súdu extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). K takejto situácii však v danom prípade nedošlo. Dovolací súd má v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

63. Dovolateľ taktiež v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietol, že odvolací súd sa nevysporiadal so zásadnou právnou otázkou, či dôvod výpovede musí byť daný aj v čase realizácie tohto právneho úkonu, ako aj s ďalšou argumentáciou žalobcu, že mohol už v roku 2019 plnenie odplaty odoprieť pre omeškanie žalovaného s plnením svojich povinností z vecného bremena. Dovolací súd v súvislosti s uvedenou námietkou uvádza, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je nutné dávať odpoveď na každý argument strany konania vrátane tých, ktoré sú pre rozhodnutie bezvýznamné. Ak však ide o kľúčový argument, vyžaduje sa práve naň špecifická odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998).

64. V uvedenej námietke dovolateľ taktiež vlastne spochybňuje správnosť skutkového zistenia súdov nižšej inštancie, pretože súdy uvedenú otázku neriešili, keďže mali zo skutkových zistení za to, že porušenie povinnosti zaplatiť odplatu za vecné bremeno, pre ktoré bola daná výpoveď, v čase vzniku práva na dať výpoveď, teda v čase naplnenia zmluvného predpokladu (omeškanie s platením odplaty k 15. dňu prvého kalendárneho mesiaca v kalendárnom štvrtroku) pre zrušenie uvedenej zmluvy, existovalo. Uvedené preto smeruje k správnosti skutkového záveru o meškaní s úhradou odplaty a súvisí aj s výkladom čl. II Zmluvy o zriadení vecného bremena, ktoré však dovolací súd nemôže revidovať, keďže dokazovanie nevykonáva a je viazaný skutkovým stavom ako ho zistili súdy nižšej inštancie. K námietke v časti nevysporiadania sa s argumentáciou žalobcu, že mohol odoprieť platiť odplatu už v roku 2019, dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené uvádza, že súd na ňu nemusel reagovať, keďže išlo o hypotetickú úvahu, nakoľko právo odoprieť plnenie už v roku 2019, kedy podľa žalobcu žalovaný neplnil povinnosti z vecného bremena podľa § 560 Občianskeho zákonníka žalovaný neuplatnil a pre vypovedanie zmluvy z dôvodu neuhradenia odplaty v roku 2021 tvrdená a nevyužitá možnosť odoprieť plnenie v predchádzajúcich obdobiach nebolo rozhodujúce.

65. Dovolací súd preto konštatuje, že postup súdu, ani kvalita odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku nedáva podklad pre záver, že by bola založená procesná vada zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP v rozsahu porušenia práva na spravodlivý proces. Z uvedeného dôvodu nie je dovolanie žalobcu v tejto časti prípustné. Najvyšší súd má za to, že argumentácia žalobcu je v podstate založená na jeho nespokojnosti s rozsudkami súdov nižšej inštancie z hľadiska výsledku konania a jeho predstáv, pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv účastníka, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, nakoľko právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 CSP

66. Dovolateľ založil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) a písm. c) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z § 432 ods. 1, 2 CSP vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

67. Dovolateľ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená a ktorú naformuloval nasledovne: „Má zmluvná strana právo vypovedať zmluvu aj v čase, kedy už neexistuje porušenie zmluvnej povinnosti, ktoré má byť zmluvným dôvodom pre vypovedanie zmluvy (porušenie bolo medzi časom napravené)?; a otázky, ktorá bola podľa dovolateľa vyriešená rozdielne: „Má súd právomoc neprihliadnuť na nedostatok formy právneho úkonu, ktorý má zo zákona obligatórne písomnú formu, avšak v takej forme nebol urobený a s poukazom na zásadu spravodlivosti na základe svojej úvahy neuplatniť na zistený stav kogentnú právnu normu § 40 ods. 1 a 2, § 46 ods. 1 a § 151o Občianskeho zákonníka, a považovať aj takéto právny úkon za platný?“

68. Vo vzťahu k rozdielnemu rozhodovaniu poukázal na názor Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 15/2014 zo dňa 28. apríla 2014, v zmysle ktorého požiadavky na písomnú formu právneho úkonu nie sú samoučelné. Pri posudzovaní platnosti právneho úkonu s ohľadom na splnenie právnu normou stanovenej písomnej formy musí byť zohľadnený aj účel tejto normy (zvýrazňovania funkcia dôležitých právnych úkonov, preukaznosť, trvalosť a spôsobilosť archivácie predmetných právnych úkonov ich účastníkmi, ako aj orgánmi verejnej správy, obmedzenie rizika pozmeňovania obsahu listiny a podobne). Taktiež poukázal na názor vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 104/2013 zo dňa 11. júna 2013, podľa ktorého ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti posudzoval takú interpretáciu zo strany všeobecných súdov, ktorá spochybňovala kogentné zákonné ustanovenia normujúce obligatórne písomnú formu právneho úkonu. Ústavný súd sa vyjadril, že takáto interpretácia je ústavne nekonformná a pretože jednoznačné znenie tohto normatívneho textu vylučuje takú interpretáciu, ktorou by malo dôjsť k popretiu jeho účelu a zmyslu. Namietal, že odvolací súd sa rozhodol neaplikovať kogentné ustanovenie, čím poprel účel týchto ustanovení, rovnako aj dôsledky absolútnej neplatnosti právneho úkonu v rámci ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

69. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

70. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnou (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

71. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

72. Prvá dovolacia otázka „Má zmluvná strana právo vypovedať zmluvu aj v čase, kedy už neexistuje porušenie zmluvnej povinnosti, ktoré má byť zmluvným dôvodom pre vypovedanie zmluvy (porušenie bolo medzi časom napravené)? je síce podľa dovolacieho súdu otázkou právnou, avšak vzhľadom na

súdmi ustálený skutkový stav, z ktorého nevyvodili, že by porušenie bolo napravené, resp. že bol naplnený dôvod pre zrušenie zmluvy samotným porušením povinnosti platiť odplatu včas a riadne, vychádzajúc z čl. II Zmluvy o zriadení vecného bremena a jeho výkladu, ku ktorému sa priklonili. Osobitne túto otázku v rozhodnutí práve z tohto dôvodu neriešili (viď aj odôvodnenie v bode 64.), preto ide o otázku, na ktorej nebolo súdne rozhodnutie založené, preto nie je možné posúdiť správnosť jej právneho riešenia súdmi nižšej inštancie a dovolateľom ponúknutým riešením tejto otázky. Uvedená otázka preto prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nezaložila.

73. Druhá dovolateľom položená otázka „Má súd právomoc neprihliadnuť na nedostatok formy právneho úkonu, ktorý má zo zákona obligatórne písomnú formu, avšak v takej forme nebol urobený a s poukazom na zásadu spravodlivosti na základe svojej úvahy neuplatniť na zistený stav kogentnú právnu normu § 40 ods. 1 a 2, § 46 ods. 1 a § 151o Občianskeho zákonníka, a považovať aj takýto právny úkon za platný?“ Ide o otázku vo všeobecnosti síce právnu, avšak na jej riešení nebolo rozhodnutie založené. Z obsahu odôvodnenia dovolania k tejto otázke vyplýva, že smeruje k posúdeniu platnosti Dohody o zmene odplaty za zriadenie vecného bremena pre rok 2020, avšak predmetom zrušenia zmluvy o zriadení vecného bremena výpoveďou (ktorej neplatnosti sa žalobca v spore dovoláva) bolo nezaplatenie odplaty v roku 2021, na ktorej výšku, či splatnosť sa uvedená dohoda pre rok 2020, či už platná alebo neplatná nevzťahovala. Ide teda o otázku, ktorá v tomto prípade nezakladá prípustnosť predmetného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

74. Podľa dovolacieho súdu dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod uplatnený v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 CSP, čo vylučuje uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a je naplnený dôvod pre odmietnutie dovolania aj v tejto časti dovolacích dôvodov podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP.

75. Vzhľadom na vyššie uvedené, keďže nie je daná procesná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ani podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) a f) CSP odmietol.

76. Dovolateľ v dovolacom konaní podal návrh v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd uvádza, že nevzhladol dôvody hodné osobitného zreteľa na vydanie takéhoto rozhodnutia, a preto o tomto návrhu nerozhodol.

77. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP; § 453 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

78. Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.